

POZEMKOVÁ DRŽBA NA ÚZEMÍ SLOVENSKA

Ing. Ľubica HUDECOVÁ

Stavebná fakulta STU v Bratislave, Katedra mapovania a pozemkových úprav, Radlinského 11, 813 68 Bratislava

e-mail: lubica.hudecova@stuba.sk

ÚVOD

Vlastnícke právo k pozemkom je dnes dôležitým právnym inštitútom, ktorý ovplyvňuje existenciu a fungovanie spoločnosti ako celku. V priebehu historického vývoja na území dnešného Slovenska dochádzalo pravidelne vo väčšej či menšej miere k jeho obmedzovaniu.

Pozemková držba charakterizuje stav užívacích a vlastníckych pomerov. Do roku 1848 sa rozdiel medzi vlastníctvom a držbou stieral, a to z dôvodu, že boli ovplyvnené aviticitnou¹ a donačnou sústavou²[1]. Súčasná pozemková držba sa vyvinula z poddanských pomerov v rámci Uhorska. Jej stav okrem spoločensko-politických udalostí ovplyvnila aplikácia noriem uhorského obyčajového práva, viaceré pozemkové reformy³ a pozemkové úpravy⁴.

Poznať meniace sa držobné pomery, vývoj vlastníckych práv k pôde, zákonné možnosti výkonu tohto práva je základom pre porozumenie dôvodov rozdrobenosti pozemkového vlastníctva na Slovensku a dáva predpoklad porozumieť hĺbke niektorých problémov súčasného katastra nehnuteľností (ďalej len „kataster“).

1. POZEMKOVÁ DRŽBA URBARIÁLNEJ SÚSTAVY

Obecné registre a mestské knihy, ktoré zaznamenávali vlastnícke - držobné práva sú na Slovensku známe už od 11. storočia. S príchodom nového panovníka sa menila legislatíva a menili sa aj pravidlá pridelovania kráľovskej pôdy. V 14. storočí došlo k prechodu zo štátu patrimoniálneho⁵ na štát stavovský. Okrem pôdy kráľovskej a cirkevnej, najväčšiu časť vlastnila šľachta. Pôda bola hlavným výrobným prostriedkom. Obrábali ju poddaní. Poddanský pomer bol dedičný a končil spravidla vymretím rodiny.

Šľachtická pôda sa rozdeľovala na dva druhy:

- panskú (dominikál), ktorú vo svojej réžii obrábal sám zemepán;
- urbársku (rustikál), ktorá síce patrila zemepánovi, ale bola urbárikom prenechaná do užívania.

Základom urbáru bola hospodárska usadlosť, ktorej rozsah bol presne určený pre každú obec podľa plochy rustikálnej pôdy, pričom sa zohľadňoval počet hospodáriacich rodín. Usadlosť mala časti v intraviláne (dom, dvor a záhrada, záhumnie v dedine) a v extraviláne (role a lúky).

Užívanie pozemkov patrilo poddanskej obci spoločne. Obec každoročne nanovo určovala podiely v každom pozemkovom hone jednotlivým hospodárom (urbárnym držiteľom) a rozhodovala o spôsobe obrábania každého urbárskeho podielu [3].

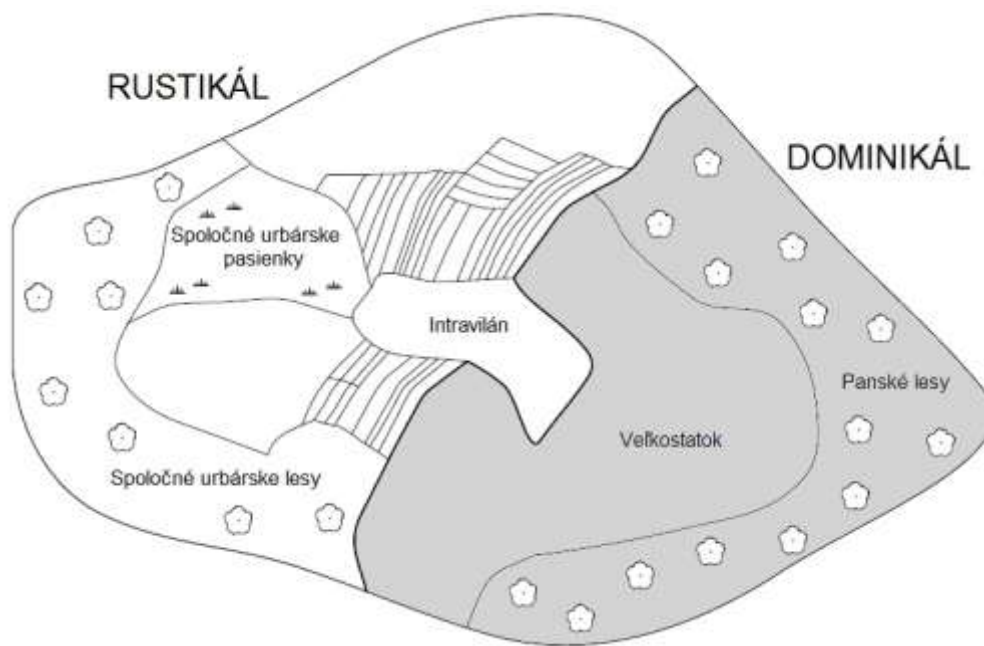
¹ aviticitna – nescudziteľnosť šľachtického majetku;

² donačná sústava – súhrn predpisov a právnych pomerov vzťahujúcich sa na šľachtické majetky;

³ pozemková reforma - zmena, podľa ktorej štát zákonnými opatreniami uskutočňuje úpravu vlastníckych vzťahov k pôde;

⁴ pozemkové úpravy – úpravy pozemkov a úpravy pozemkovej držby;

⁵ patrimoniálne zriadenie – všetku pôdu vlastní kráľ;

Obr. 1 Rozdelenie pozemkov v poddanskej obci

Podľa rozsahu hospodárskej usadlosti⁶ (urbárskeho podielu; urbársky podiel = pertinencia = patričnosť = príslušnosť) sa rozlišoval urbársky majetok:

- usadlosť (sessie) – majetok pozostával z pozemkov v intraviláne – dvor, záhrada a záhumnie vo výmere 1 jutro⁷ a v extraviláne – polia a lúky (ich výmera sa menila podľa bonity pôdy); Okrem celých hospodárskych usadlostí sa rozoznávali aj usadlosti polovičné, štvrtinové a osminové;
- želiarsky majetok - pozostával iba z pozemkov v intraviláne, prípadne pozemkov v extraviláne s výmerou menšou ako 1/8 sessie;
- domkársky majetok – pozostával iba z obydlija a najnutnejších vedľajších stavenísk v intraviláne.

Každá hospodáriaca rodina užívala pozemok (roľu) v každom hone. Podľa šírky parcely vieme rozpoznať aj pomernú veľkosť urbárskeho podielu, obr. 2.

Na pastviny a lesy patrilo spoločné užívacie právo celej poddanskej obci. Hony sa nedelili, boli urbárikom pridelené do spoločného, teda pomerného (nie individuálneho) užívania. Poddaný mal tiež nárok na palivové a stavebné drevo, právo na zbieranie raždia a lesných plodov. Vo vývoji pozemkových vzťahov sa vytvorila špeciálnu forma užívania viažuca sa k tzv. „spoločnej nehnuteľnosti“, kde predmetom užívania nebol jeden konkrétny pozemok, ale všetky pozemky tvoriace hon, resp. viacero honov.

Poľovné právo a rybolov patrili zemepánovi.

Povinnosti poddaných voči šľachte - zemepánom upravovali zmluvy alebo iba miestne obyčajové právo. Neskôr sa nástrojom na regulovanie pomerov medzi zemepánom a vznikajúcim stavom poddaných, a to z pohľadu držby a užívania pôdy stali urbárske knihy.

Súkromné urbárske knihy obsahovali podrobné úpravy vzájomných práv a povinností poddaných na rustikálnej pôde, a teda boli prostriedkom neobmedzenej moci zemepánov nad poddanými. Spočiatku vznikali z iniciatívy majiteľov panstiev (vrchnosti) pre evidenciu užívacích práv, platieb a dávok plynúcich pre sedliakov z ich poddanských povinností a tiež povinnosti vrchnosti voči poddaným. Neskôr začína panovník zasahovať do pomeru zemepána a poddaného autoritatívnu

⁶ hospodárska usadlosť = urbársky podiel = pertinencia = patričnosť = príslušnosť;

⁷ Rozsah pozemkov v intraviláne na 1 jutro (0,575 ha) bolo stanovené v roku 1836;

vrchnostenskou úpravou. Súkromné urbáre boli nahradené urbármi úradnými - Teréziánsky (kataster) urbár⁸.

Obr. 2 Do urbárskej usadlosti patrilo urbársky podiel v každom hone extravilánu

Dominikálnu (ornú) pôdu vo svojej rézii obrábal zemepán. Dominikálne lesy, lúky a pastviny tvorili majetkové spoločenstvá – komposesoráty. Boli to osobitné útvary spoluvlastníctva⁹.

Problémy usporiadania držby medzi vrchnosťou a poddanými a úpravu urbáriálnych pomerov riešili úpravy pozemkov (pozemkové úpravy). Najstaršie druhy pozemkových úprav na našou území boli [2]:

- urbárske segregácie;
- proporcionovanie (pomerné delenie);
- delenie spoločných pasienkov;
- komasácie (sceľovanie).

Urbárske segregácie znamenali oddelovanie tzv. pertinencií – patričností, teda ak bolo potrebné nanovo oddeliť trvalú hranicu medzi panskou a poddanskou pôdou a určiť alikvotne podiely členom urbáriátu. Oddelenie znamenalo určiť, zamerať a vytýčiť nové trvalé hranice najmä lesov a pasienkov, ktoré sa spoločne užívali a preto mali byť prenechané na obrábanie urbárikom (stali sa súčasťou rustikálnych pozemkov).

Predmetom proporcionovania – pomerného delenia boli komposesorátorské majetky, ktoré tvorili spoločné nehnuteľnosti (spoločné lesy a spoločné pasienky). Ak mala takáto forma hospodárenia zaniknúť alebo malo dôjsť k novému pomernému rozdeleniu podielov medzi členmi spoločnej

⁸ Mária Terézia v rámci daňovej reformy v roku 1748 nariadila súpis všetkej pôdy, teda rustikálnej, dominikálnej aj tiež slobodné pozemky, tzv. „tretia berná rula“. Prvýkrát sa nariadila jednotnosť zápisov s cieľom zaviesť jednotný daňový systém vo všetkých krajinách monarchie. V súpise sa zaznamenávali hlavné kultúry a ukazovatele o výnose (výťažku);

⁹ Spoluvlastníctvo v komposesoráte vykazovalo niektoré odchýlky od bežného spoluvlastníctva, napr. zahŕňalo aj právo rybolovu, právo mlyna alebo právo vykonávať niektoré remeslá. Komposesorát spravoval hlasovaním určený správca;

nehnutelnosti (nové podiely komposesorov), vykonalo sa proporciačné (pomerné) delenie. Spoločný majetok sa zamerlal a podiely sa nanovo určili.

Delenie spoločných pasienkov pozostávalo z rozdelenia pasienkov v spoločnom užívaní a ich pridelenie do individuálneho užívania jednotlivým urbárikom.

Komasácie – sceľovanie pozemkov bolo spravidla spojené s usporiadaním vlastníckych vzťahov v určitom územnom obvode. Najčastejším účelom komasácie bolo prerozdeliť pozemky tak, aby sa dali čo najlepšie využívať a obrábať.

2. POZEMKOVÁ DRŽBA PO ROKU 1848

V roku 1848 bol zákonným článkom č. VIII zrušený urbáriálny systém a zrušilo sa nevoľníctvo. Sedliak sa stal slobodným občanom a mohol s pôdou slobodne disponovať. Proces prechodu od feudálneho vlastníctva pôdy a pozbavovaní sa poddanských povinností, teda proces v rámci ktorého sa z poddaného stal vlastníkom pôdy, bol zdĺhavý a komplikovaný. Zavŕšil ho zákonný článok LIII z roku 1871.

Pôvodná urbáriálna držba sa zmenila nasledovne:

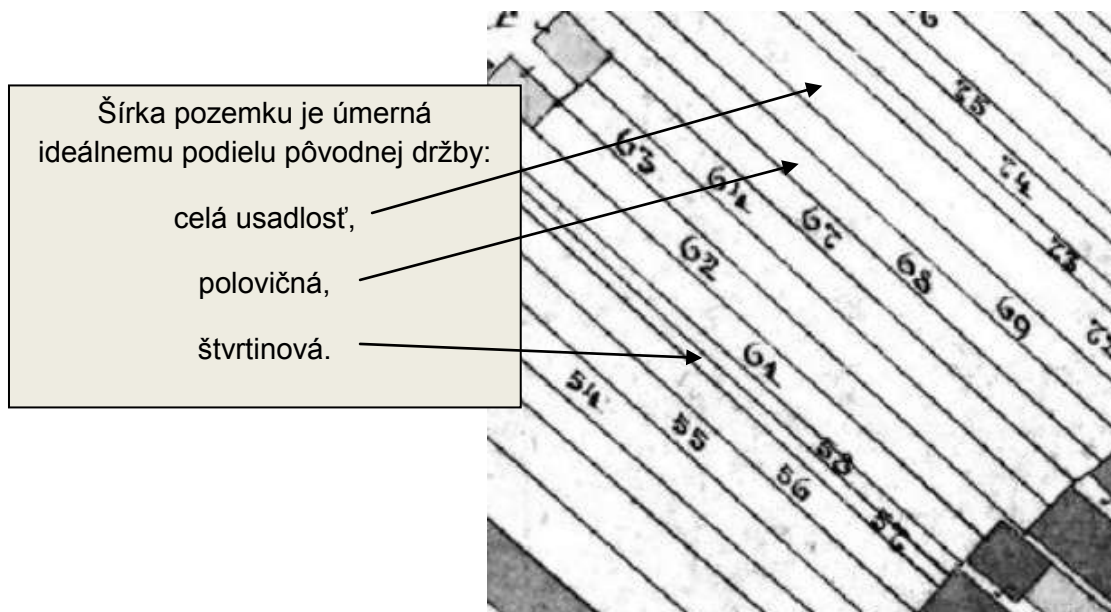
- oddelili sa „príslušnosti“ urbárskych obcí (rustikál) od panského majetku (dominikálna pôda) – z urbárnych držiteľov sa stali vlastníci,
- spoločné urbárske pasienky a lesy (rustikál) - vykonalo sa pomerné (roz)delenie do individuálneho vlastníctva urbárnych držiteľov, vlastníci zakladali spolky urbarialistov (podmienky vydeľovania bývalých urbárskych úžitkov – lesy a pastviny určil v roku 1853 tzv. urbársky patent),
- pôda zemepánov (dominikál) ostala naďalej vo vlastníctve šľachty ako súčasť šľachtických veľkostatkov a mohla byť prenajímaná,
- komposesoráty (dominikál) pretrvávajú v modifikovanej forme (od urbáru sa líšili tým, že každý člen mal právo požiadať o vydelenie svojho podielu),
- vykonalo sa sceľovanie - komasácia rozdrobených majetkov, pričom z komasovaných pozemkov boli povinne vydeľované plochy aj na zväčšenie spoločných pasienkov, pre školu, kostol, na reguláciu vodných tokov, nové komunikácie a pod.

Držobnostná štruktúra sa ustálila tak, že každý držiteľ (vlastník) mal okrem intravilánu toľko pozemkov, koľko bolo pozemkových honov. Jeho držba bola rozptýlená. Pozemky boli zväčša dlhé, úzke parcely (nazývané aj „remeňovité“). Šírka pozemkov bola zo začiatku úmerná ideálnemu podielu na bývalej držbe v urbárskej obci, teda závisela od toho, či pôvodná hospodárska (urbárska) usadlosť bola celá, polovičná, štvrtinová alebo osminová, obr.3. Táto pomernosť sa prirodzene postupne vytrácala, a to vďaka slobodnému nakladaniu s nehnuteľnosťou.

K rozptýlenosti pozemkov jedného vlastníka sa pridávalo zvyšovanie spoluvlastníckych podielov aplikáciou noriem uhorského obyčajového práva (všetci dediči dedia rovnakým dielom) a znižovanie pozemkov, tiež neúčelnosť ich tvaru a nakoniec aj zlý prístup. Rozdrobenosť pozemkového vlastníctva sa zvyšovala.

V priemere jeden roľník mal v držbe pôdu s plochou do 2 ha. Temer 70% držiteľov poľnohospodárskej pôdy patrilo do kategórie drobných roľníkov. Na druhej strane 50% všetkej pôdy vlastnilo 1% hospodárov - veľkostatkári. Časť poľnohospodárskej a lesnej pôdy tvorili spoločné nehnuteľnosti.

Spôsob užívania tzv. spoločných nehnuteľností (spoločné lesy a spoločné pasienky) sa zachoval aj po roku 1848. Táto osobitná skupina právnych pomerov bola význačná tým, že predmetom vlastníctva nebol jeden konkrétny pozemok, ale viacero, pričom všetky pozemky spolu tvorili spoločnú nehnuteľnosť. Tieto pozemky nemuseli susediť. Z právneho hľadiska išlo o osobitný druh podielového spoluvlastníctva, pretože s jednotlivými nehnuteľnosťami nebolo možné nakladať samostatne.

Obr. 3 Výrez z katastrálnej mapy z roku 1866 ukazuje rozdiel šírky pozemku ideálneho podielu držby, polovičného a štvrtinového podielu

Zveľadenie a povznesenie hospodárskej úrovne roľníckych usadlostí a tiež pomoc pri budovaní technických diel tomto období pomáhali zabezpečiť komasácie - pozemkové úpravy.

Komasácie pred rokom 1908 sa vykonávali prednostne z dôvodu likvidácie bývalého poddanského pomeru, preto sa aj označujú ako „urbárske“. Podielnikom bývalých urbárskych usadlostí sa pozemky v tzv. pásoch nevydeľovali, ale príslušná výmera sa vyjadrila iba podielom užívacích práv. Podiel sa potom zapísal do pozemkovej knihy.

Postupne ako narastala rozdrobenosť pozemkovej držby (najmä aplikáciou noriem uhorského obyčajového práva), komasácie sa obmedzovali na zlučovanie parciel toho istého vlastníka do jednej parcely. Dôvodom komasácií po roku 1908 bolo scelovanie pozemkov tak, aby sa dali čo najlepšie využívať a obrábať.

Pre účely úpravy hospodárenia na spoločných nehnuteľnostiach sa v tomto období vykonávalo proporciačné (pomerné) delenie. Táto forma hospodárenia mohla zaniknúť alebo sa mohli nanovo určiť podiely členov z celkového spoločného majetku.

Zrušenie poddanských pomerov vytvorilo priestor pre odlíšenie užívacích a vlastníckych práv, ktoré dlhodobo splývali. Okrem pozemkového katastra, ktorý mal zabezpečiť spravodlivé vyrubovanie pozemkovej dane podľa skutočného užívania pozemkov sa ukázalo žiaduce vytvoriť aj ďalší evidenčný nástroj, a to s funkciou evidovania a ochrany vlastníckych práv. Tým bola pozemková kniha.

Zásadné zmeny pozemkovej držby môžeme sledovať po 1.svetovej vojne. Zachovanie šľachtických veľkostatkov po vzniku samostatného československého štátu v roku 1918 a dopyt po pôde prevyšujúci jej reálnu ponuku na trhu vyvolali potrebu vykonať pozemkovú reformu.

2.1 Prvá pozemková reforma

V rokoch 1919 až 1935 došlo k prvej pozemkovej reforme, k prerozdeľovaniu pôdy, lesného a poľnohospodárskeho majetku. Táto reforma smerovala aj k presunutiu vlastníctva veľkej časti pôdy na území Československa, ktorá bola vo vlastníctve cudzej šľachty, českým a slovenským vlastníkom. Pozemková reforma v Československu nebola v európskom kontexte po prvej svetovej vojne výnimkou, k podobným reformám dochádzalo aj v ďalších európskych krajinách. Prvá pozemková reforma bola realizovaná tromi základnými zákonmi – tzv. záborový zákon (č. 215/1919 Zb. z. a n.), tzv. prídellový zákon (č. 81/1920 Zb. z. a n.) tzv. náhradový zákon (č. 329/1920 Zb. z. a n.).

V rámci prvej pozemkovej reformy nedošlo k prerozdeleniu všetkého zamýšľaného majetku. Časť pôdy bola vylúčená alebo prepustená zo záboru (vyvlastnenie) a nedošlo ani k uspokojeniu všetkých záujemcov o prídel pôdy. Boli vyvlastnené pozemky o rozlohe nad 150 ha poľnohospodárskej pôdy alebo 250 ha všetkej pôdy. Komu mohla byť pôda pridelovaná definoval zákon prídelový. Táto právna norma umožňovala zabratý majetok podržať v prospech štátu, alebo ho pridelovať za úhradu jednotlivcom, maloroľníkom, želiarom, drobným živnostníkom, poľnohospodárskym a lesným zamestnancom, bezzemkom. Prednosť pritom mali najmä legionári, príslušníci ozbrojenej moci, vojnoví invalidi, prípadne pozostalí po padlých v 1. svetovej vojne. K prídelu sa mohli dostať aj rôzne združenia a obce. Pôdu nemohli získať uchádzači, ktorí nemali štátne občianstvo Československej republiky. Ďalej toto právo strácali ľudia, ktorí boli odsúdení za trestné činy, mravne zvrhlé osoby a osoby telesne a duševne neschopné venovať sa účelom, na ktoré sa pôda pridelovala. Výnimkou boli vojnoví invalidi, kde nárok prechádzal na ich rodinných príslušníkov. V rámci pridelovania pôdy prebiehalo prídelové konanie a kolonizačné konanie. Kolonizačné konanie sa uplatňovalo tam, kde štát mal záujem vytvoriť nové obce, v riedko osídlených oblastiach. Prídelový zákon obsahoval ustanovenie o tzv. roľníckych nedieliach¹⁰. Takéto roľnícke nedieľy slúžili na zriadenie sebestačného poľnohospodárskeho podniku, alebo sa stali prostriedkom na vnútornú kolonizáciu. Posledný z trojice zákonov – náhradový zákon určil postup prevzatia zabratého majetku štátom a preberáciu cenu.

Počas trvania Slovenského štátu sa uskutočnila pozemková reforma (zákon č.49/1940) namierená proti židovským vlastníkom rozsiahleho pozemkového vlastníctva. Po tom ako v roku 1939 vyšlo vládne nariadenie o súpise poľnohospodárskej pôdy židov, nasledovali kroky, ktorá mali dať pôdu nekresťanom a neslovákov do rúk slovenských roľníkov.

2.2 Druhá pozemková reforma

Udalosti po 2.svetovej vojne tiež priniesli mnoho zmien. V troch etapách bola uskutočnená druhá pozemková reforma.

V prvej etape sa konfiškovala pôda „Nemcov, Maďarov, zradcov národa a kolaborantov“. Ich poľnohospodársky majetok sa skonfiškoval bez náhrady. Tieto zväčša pohraničné územia boli osídlené sociálne najnižšími vrstvami Čechov a Slovákov, ktorí k takto nadobudnutému majetku získali vlastnícke právo na základe prídelových listín.

V druhej etape sa vykonala revízia prvej pozemkovej reformy, teda vyvlastnili sa „veľké“ pozemky, ktoré boli vylúčené alebo prepustené zo záboru. Pôda bola vykúpená a pridelená bezzemkom a maloroľníkom.

Tretia fáza bola vykonaná po februári 1948. Bola zabratá a rozdelená všetka pôda nad 50 ha, alebo aj menšie pozemky, ak majitelia na nich sami nepracovali ale pozemky prenajímali. Pôdu vykúpil štát, no nepridelil ju roľníkom ale štátnym majetkom (ŠM) a jednotným roľníckym družstvám (JRD). Zmena vlastníctva pôdy bola súčasťou znárodňovacích procesov.

2.3 Kolektivizácia pôdy

Vybudovanie socialistického poľnohospodárstva znamenalo odstrániť kapitalistických veľkostatkárov a súkromnú roľnícku malovýrobu premeniť na socialistickú družstevnú poľnohospodárku veľkovýrobu. Veľkostatkárov a statkárov „likvidovali“ pozemkové reformy v rokoch 1945 až 1948. Kulakov, ako najpočetnejšiu triedu, mala „zlikvidovať“ politika obmedzovania a zatlačovania (napr. diferencovanie daní).

Zakladanie Jednotných roľníckych družstiev (JRD) malo priniesť vytvorenie čo najväčších plôch ornej pôdy a zvýšenie poľnohospodárskej produkcie. Pôvodne bolo členstvo v JRD dobrovoľné a roľníci, ktorí boli členmi družstva, len spolu obrábali svoje polia. Postupne sa však medze medzi poľami rozorávali. Do roku 1960 JRD spolu so štátnymi poľnohospodárskymi majetkami obhospodarovali vyše 80% pôdy.

Zmeny v politickej a hospodárskej organizácii spoločnosti mali za následok hromadné obmedzovanie práv vlastníkov pozemkov. Kolektivizácia pôdy ovplyvnila pozemkovú držbu a

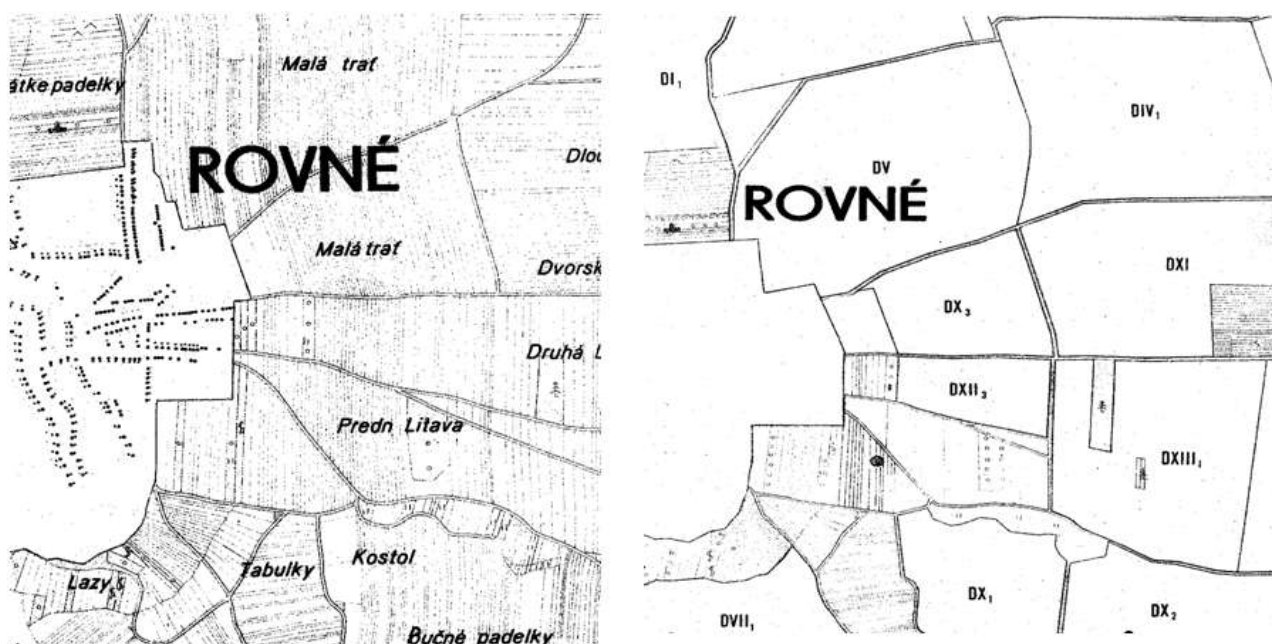
¹⁰ Nedieli - prídel pôdy, ktorý mal slúžiť na utváranie sebestačných roľníckych usadlostí za zvlášť výhodných podmienok.

zamedzila rozvoju plného individuálneho pozemkového vlastníctva. Spôsobila, že vlastník na svojej pôde nemohol slobodne bez obmedzení hospodáriť. Snahy o presadenie užívacích vzťahov ku kolektivizovaným formám využívania poľnohospodárskej pôdy a lesnej pôdy oproti tradičným vlastníckym vzťahom boli sprevádzané zjednodušeným pohľadom na evidenčné nástroje na evidovanie nehnuteľností i na evidovanie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam. [4]

Od roku 1948 sa formoval vlastnícky systém, ktorý diferencoval jednotlivé druhy vlastníctva k pozemkom. Na odstránenie významu súkromného vlastníctva k pozemkom vznikli viaceré užívacie pozemkové inštitúty.

V období socializmu súviseli pozemkové úpravy so združstevňovaním poľnohospodárstva, so zlučovaním družstiev a zavádzaním poľnohospodárskej veľkovýroby. Dôraz sa kládol na usporiadanie užívacích, nie vlastníckych práv. Pozemkové úpravy vykonávané po roku 1955 zahŕňali sceľovanie nesúvislých a rozptýlených poľnohospodárskych pozemkov a vytváranie veľkých celkov. Podľa vládneho nariadenia išlo o hospodársko-technické úpravy pôdy (HTÚP) s cieľom vytvoriť podmienky pre zavedenie socialistickej veľkovýroby s využitím mechanizácie poľnohospodárskych prác. Skutočným dôvodom bolo potlačenie vlastníckych práv, likvidácia súkromných roľníkov (kulakov). Technická stránka HTÚP bola sekundárna a bola podriadená stránke ekonomickej. Obr. 4 ukazuje stav držby v k.ú. Rovné pred založením JRD a po vykonaní HTÚP.

Počas kolektivizácie poľnohospodárstva a následného vykonávania hospodársko-technických úprav pozemkov (obr. 4) vzniklo z pôvodných 12,5 mil. pozemkov evidovaných v pozemkovom katastri iba 4,7 mil. nových pozemkov, ku ktorým sa evidovali v extraviláne zväčša (na 90%) iba užívacie práva.

Obr. 4 Stav držby pre založením JRD a po vykonaní HTÚP v obci Rovné

3. POZEMKOVÁ DRŽBA PO ROKU 1989

Po novembri 1989 nastali na Slovensku spoločenské zmeny vo všetkých oblastiach života. Znamenali prechod k trhovému hospodárstvu, spojený s procesom transformácie, privatizácie a s reštitúciami. Tieto zmeny si vyžiadali aj zmenu celého právneho poriadku s cieľom zmierniť majetkové krivdy z obdobia rokov 1948 – 1989.

Otázky pozemkového vlastníctva v novej spoločnosti presahovali súkromnoprávnu dimenziu, sledovali širšie verejnoprávne záujmy, a to najmä hospodársky rozvoj vidieka a environmentálne hodnotenie krajiny. Preto sa po roku 1989 hľadali také riešenia na vytvorenie podmienok pre obnovu výkonu vlastníckeho práva, ktoré by zohľadnili dlhodobú domináciu užívacích vzťahov nad

vlastníckymi a tiež to, že došlo k odlúčeniu výraznej väčšiny vlastníkov pozemkov od predmetu ich vlastníctva, či už z hľadiska priestorového alebo z hľadiska ich povolania a životného štýlu.

Nástrojom na usporiadanie pozemkového vlastníctva, odstránenie rozdrobenosti vlastníctva a rozdielov medzi právnym, evidovaným a skutočným stavom pozemkovej držby sú pozemkové úpravy. Obr. 5 ukazuje stav pozemkovej držby pred a po vykonaní pozemkových úprav. Ich zámerom je usporiadanie krajiny tak, aby vlastník mohol na pôde hospodáriť podľa vlastných predstáv a aby krajina bolo ekologicky, ekonomicky, hospodársky aj esteticky funkčná.

Obr. 5 Pozemková držba pred a po pozemkových úpravách v k.ú. Sudince

ZÁVER

Vývoj pozemkovej držby je výsledkom pozostatkov z minulosti - pomerov, ktoré siahajú do obdobia feudalizmu, obdobia rozvoja kapitálových vzťahov, cez obdobie potláčania vlastníckych práv až po rozvoj súčasných vlastníckych pomerov.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

- [1] Skaloš, M.: Právna úprava pozemkového vlastníctva v Československu do prijatia Občianskeho zákonníka z roku 1950. Dny práva 2011. Brno: Masarykova univerzita, 2012 ISBN 978-80-210-5917-7. Dostupné na: <http://www.law.muni.cz/content/cs/proceedings/>
- [2] Rybársky, I.: Pozemkové úpravy. SVŠT Bratislava 1978. 226 s.
- [3] Marek, J.: Pohľad do histórie katastra na Slovensku. SSGK, Bratislava 2010. 209 s. ISBN 978-80-969692-6-5.
- [4] Horňanský, I.: Problematika evidencie vlastníckych vzťahov k nehnuteľnostiam na Slovensku. Geodetický a kartografický obzor, ročník 37/79, 1991, č. 9, s. 190 – 193.